herpy

GECKOR

Southern leaf-tailed gecko

Saltuarius swaini

Saltuarius swaini är en stor, nattaktiv bladsvansgecko från regnskogarna i de kustnära bergen i sydöstra Queensland och norra New South Wales i Australien. Huden liknar lavbevuxen bark, svansen är bred och bladformad, och tårna har klor i stället för häftlameller. Arten är nästan okänd i terrarier och ska hållas svalt.

Familj: Carphodactylidae Tidigare namn: *Phyllurus swaini*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**13 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog och bergsskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 80 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**19-21 °C**
Luftfuktighet	**55-100 %**
UVB	**Behövs inte**
Vintervila	**10-16 °C** 9-13 veckor
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-48 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**2-3**
Inkubation	**90-110 dagar** vid 22-26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Saltuarius swaini är en stor, smärt och tillplattad gecko med triangulärt huvud, smal hals och långa, tunna lemmar. Färgen är ljus till mörkbrun med mörkare teckningar som gör djuret nästan osynligt mot bark och lav. Ett smalt, framträdande V-format märke löper bakåt mellan ögonen, och fjällen på strupen är släta. Ryggen, händerna och fötterna är beklädda med spetsiga knölar, och knölarna når ända ut till svansspetsen. Arten har inga porer framför kloaken, varken hos hanar eller honor.

Kroppen blir cirka 13 cm från nos till kloak. Svansen är bred och bladformad och har breda, ljusa band i gräddvitt och grått, till skillnad från de smala, ljusa tvärbanden hos några av de nära släktingarna. Vid fara kan djuret kasta svansen för att flytta rovdjurets uppmärksamhet. Den nya svansen växer ut igen, men den saknar knölarna och har en helt annan färg och teckning än den ursprungliga. Tårna har klor och inga häftlameller, så djuret klättrar på sträv bark och sten och inte på slätt glas.

Arten beskrevs 1985 som *Phyllurus swaini* och flyttades till släktet *Saltuarius* 1993. Artnamnet hyllar Malcolm Swain från nationalparksverket i New South Wales. En genomgång 2008 visade att flera bestånd som tidigare räknades hit hör till andra arter, så äldre beskrivningar kan handla om djur som i dag hör till andra *Saltuarius*-arter.

Utbredning och livsmiljö

Saltuarius swaini lever i de kustnära bergskedjorna i sydöstra Queensland och norra New South Wales i Australien, mellan cirka 27,9 och 28,8 grader sydlig bredd. Alla bestånd i New South Wales ligger öster om Clarence River. Typlokalen är Richmond Range State Forest i New South Wales, och arten är också känd från Border Ranges-området på gränsen mellan de två delstaterna.

Utbredningen är liten och uppsplittrad i bergsområden med regnskog. Australien tillåter inte export av vilda kräldjur, så djur utanför landet kommer från uppfödning, och de är mycket få. Kartan visar bara det område där arten är dokumenterad.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Saltuarius swaini är en nattaktiv trädlevare i subtropisk regnskog och besläktad fuktig skog. Dagen tillbringar den gömd i stora trädrotsystem och i ihåliga stammar av strypfikon, där den sitter tätt mot barken. Efter mörkrets inbrott kommer den fram och jagar på stammar och klippytor.

Bergen längs kusten är fuktiga och svalare än låglandet, och nätterna är svala hela året. Temperatur och fukt på artens egna levnadsplatser har inte mätts. Geckon äter leddjur som skalbaggar, nattfjärilar, kackerlackor och spindlar. Honorna lägger normalt ett eller två mjuka ägg sent på våren och gräver ned dem i fuktig jord eller i lövförnan. Ägget kan vara upp till 28 mm långt. Ungarna kläcks efter cirka tre månader och fångar insekter några dagar efter kläckningen.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Saltuarius swaini*. Siffrorna är lånade från *Saltuarius salebrosus*, *Saltuarius cornutus* och *Phyllurus platurus*, som lever i liknande skog och är bättre kända i fångenskap. Håll arten parvis eller enskilt i ett terrarium på minst 60 × 40 × 80 cm (längd × bredd × höjd), gärna större, eftersom djuret är stort och lever lodrätt.

Inred med lodräta bitar styv bark och några grenar, så att djuret kan ta sig runt i hela terrariet. Geckorna sitter alltid fastklämda mot bark eller på grenar, så gömställen på botten behövs inte. Som botten räcker cirka 1 cm fin sand eller en blandning av fin sand och kokosmull. Honor som ska lägga ägg behöver ett djupt äggläggningsunderlag (se avel). Terrariet ska ha god ventilation med öppningar både upptill och nedtill, så att luften rör sig och inte blir stillastående och unken.

TEMPERATUR

På dagen ska det vara 22-26 °C och på natten 19-21 °C. Arten kommer från sval bergsskog, så håll dig hellre i den låga änden av intervallet.

Värme är den största faran. Till och med *Saltuarius salebrosus*, den mest värmetåliga arten i släktet, tål bara enstaka varma dagar i höga 30-talet och bara i skugga, och *S. swaini* lever i betydligt svalare skog. En värmekälla behövs inte; används en får den högst ge 32 °C och ska vara avstängd på natten och mitt i sommaren. Håll terrariet borta från direkt sol, och spraya på varma dagar, så att temperaturen sjunker en grad eller två.

En sval viloperiod hör till hållningen (se avel).

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska variera. Spraya terrariet noggrant på kvällen, minst två till tre gånger i veckan, så att fuktigheten stiger mot 100 %, och låt den sjunka till cirka 55-60 % mellan sprayningarna, så att bark och botten kan torka upp. Djuren dricker de droppar som sätter sig på bark och blad. En vattenskål behövs inte.

Under viloperioden sprayas terrariet varje kväll, så att djuren kan dricka och fuktigheten inte sjunker för lågt. Botten får inte vara ständigt blöt, eftersom det ger mögel och hudproblem. För torr luft ger problem med hudömsningen, där skinnrester sitter kvar på tår och svansspets.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och gömd på dagen, så UVB behövs inte för *Saltuarius swaini*. Ett svagt ljus under dagtid med fast dygnsrytm är naturligt. Använd inte starka spotlampor och inte färgat nattljus, och håll terrariet mörkt på natten.

Terrariet ska ha skuggiga partier, och direkt sol får aldrig träffa det. Djuret söker inte solplatser.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten lever av leddjur, och i terrarier fungerar vanliga foderinsekter som syrsor och kackerlackor. Jakten är ett bakhåll, så bytet måste röra sig. Mata tre gånger i veckan under yngeltiden och mer sällan resten av året, ned till en gång varannan till var tredje vecka på vintern; under själva den svala viloperioden matas inte (se avel). Fodret får högst vara lika stort som djurets huvud.

Pudra fodret regelbundet med kalk och multivitamin, och ge bara två till tre insekter per djur vid varje utfodring, så att djuren inte blir för feta. Svansen lagrar fett och visar djurets kondition. Ta bort rester nästa morgon. Följ vikten och svansens fyllighet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Saltuarius swaini är en lugn, gömd och nattaktiv art som sitter stilla mot bark på dagen. Den är inget djur som ska hanteras, och den blir lätt stressad av att tas upp. Håll hanteringen på ett minimum och aldrig i svansen, som djuret kastar.

Vid fara kröker geckon ryggen, lyfter svansen och vickar med den, och den kan öppna munnen och väsa. Håll djuren enskilt eller parvis med bara en hane per terrarium. Håll uppsikt över paret, och dela på dem om den ena blir dominerande eller den andra inte kan äta i fred.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har en tydlig buckla vid svansroten, där hemipenis ligger, som honorna saknar. De stora arterna i släktet växer långsamt och blir könsmogna efter två till fyra år. Sätt bara fullvuxna djur i god kondition i avel. Avel av *Saltuarius swaini* i fångenskap är inte beskriven.

PARNING

Förökningen utlöses av en sval viloperiod på två till tre månader, som hos de nära släktingarna. Låt först djuren fasta en vecka vid oförändrad temperatur, så att magen är tom, och sänk därefter dagstemperaturen 2-3 grader per dag till 10-16 °C. Håll djuren svala i 9-13 veckor, och spraya varje kväll, så att de kan dricka. Djuren får aldrig kylas ned med mat i magen, eftersom födan kan ruttna och vara dödlig.

Efter perioden höjs temperaturen under en vecka till det normala, och djuren matas igen. Ta ut ett djur ur viloperioden om det är tydligt magrare. Parningar ses sällan, men ägg kan synas i honan en till två månader efter vilan.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger ett eller två ägg åt gången, i naturen oftast sent på våren. Hos de nära släktingarna kommer det 2-3 kullar per säsong med cirka en månad emellan. Honan gräver ett bo i fuktigt underlag, lägger äggen i mitten och täcker över dem.

Ge honan ett djupt äggläggningsunderlag av fuktig torv eller kokosfibrer, 8-10 cm djupt, som klumpar sig men inte är blött. Det får aldrig torka ut. Honan kan sitta på boet. Efter läggningen är hon smalare, och de två vita ovalerna som syns genom den halvgenomskinliga buken är borta.

INKUBATION

Ta bort äggen från boet och inkubera dem i en blandning av perlit och vatten i förhållandet 1:1 efter vikt. Inkubera vid 22-26 °C, helst i den svala änden, eftersom för hög temperatur kan döda fostren.

Äggen kläcks efter cirka tre månader, 90-110 dagar beroende på temperaturen. Temperaturens betydelse för könet är inte klarlagd.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är självständiga från kläckningen och ömsar skinn nästan genast. Håll dem i ett litet terrarium, till exempel 15 × 15 × 25 cm, inrett som de vuxnas, med hushållspapper som botten och en bit korkbark som gömställe. Spraya varannan dag, och erbjud det första fodret två till tio dagar efter kläckningen.

Ge små insekter, inte större än djurets huvud, pudrade med kalk och multivitamin, och bara två till tre per djur. Ungarna äter lite de första veckorna och tar sedan väl för sig. Arten växer långsamt. Skilj syskon åt om den ena blir större eller dominerar.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdomar hos *Saltuarius swaini* är inte beskrivna, men hos släktets arter beror problemen nästan alltid på klimatet. De typiska felen är:

- För höga temperaturer, särskilt under varma sommardagar. Håll terrariet svalt och i skugga.
- För torr luft, som ger problem med hudömsningen.
- Ständigt blött underlag och stillastående luft, som ger mögel och hudproblem.
- Kalkbrist, om fodret inte pudras med kalk och vitaminer.
- Viktnedgång under den svala viloperioden. Ta ut ett djur ur perioden om det går ned i vikt.

Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret går ned i vikt, inte äter eller ser slapp ut.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.